

เด็กปัญญาเลิศ Gifted Child

สุการ์ตพิชา ปิยะธรรมวารกุล¹

Sukarnpicha Piyathamvarakul

Received May 22, 2021 & Revise June 4, 2021 & Accepted June 28, 2021

บทคัดย่อ

เด็กปัญญาเลิศ (Gifted Child) เป็นเด็กพิเศษประเภทหนึ่งที่ไม่มีความพิการทั้งทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา แต่มีลักษณะเบี่ยงเบนจากเกณฑ์ปกติ ที่มีลักษณะเรียนรู้ได้เร็ว และมักมีความคิดที่ ซับซ้อนกว่าเด็กทั่วไป ดังนั้นจึงทำให้เด็กดังกล่าวต้องการการเรียนรู้ที่แตกต่างจากเด็กอื่น ๆ เด็กจะมีความ พร้อมในการทำกิจกรรม เล่นเกมส์ หรือการอ่านหนังสือได้อย่างรวดเร็วมากกว่าปกติ เพราะฉะนั้นการจัด เรียนรู้สำหรับเด็กที่มีปัญญาเลิศจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อตัวเด็กมาก การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศ นั้น ครูผู้สอนต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก และจัดหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมความเป็น อัจฉริยะอย่างเหมาะสม มีเนื้อหาที่ยาก และท้าทายกว่าหลักสูตรสำหรับเด็กทั่วไป มีการเชื่อมโยงและบูรณา การในหลายวิชา จัดกระบวนการเรียนรู้ที่สลับซับซ้อนซึ่งกว่าหลักสูตรปกติ จัดกิจกรรมที่หลากหลาย รูปแบบ ควรฝึกให้เด็กสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระ ให้ความรู้ที่สนองความต้องการในการแสวงหาความรู้ เน้น การพัฒนาสมองทุกส่วน และเน้นพัฒนาการด้านคุณธรรม จริยธรรม อาจกล่าวได้ว่า เด็กปัญญาเลิศต้องได้รับ การพัฒนาที่แตกต่างจากเด็กปกติทั่วไป ต้องมีหลักสูตรเฉพาะ ต้องสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมให้ ยั่วยุ ท้าทายความสามารถของเด็ก ให้เด็กได้พัฒนาเต็มศักยภาพอย่างเต็มความสามารถ และศักยภาพที่มีอยู่ใน ตัวเด็ก เพื่อให้เด็กมีคุณธรรมจริยธรรม มีความฉลาดทางอารมณ์ มีความสามารถทางปัญญา เพื่อให้เป็น คนเก่ง คนดี และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

คำสำคัญ: 1.เด็กปัญญาเลิศ, 2.เด็กที่มีความสามารถพิเศษ, 3.เด็กอัจฉริยะ

Abstract

Gifted Child is a special type of child who does not have physical, emotional, and intellectual disabilities but deviates from the norm. with a fast learning character and often have more complex ideas than normal children as a result, such children need different learning requirements than other children. Children are more readily available for activities,

¹ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Department of Educational Fundamentals Faculty of Education
Ramkhamhaeng University Email suwapitcha@ru.ac.th

games or reading more quickly than usual. Therefore, learning for children with excellent intelligence is very important to the child. In the management of education for intelligent children, teachers must understand the nature of children. and organize courses A motivating learning management process promotes genius appropriately. have difficult content and more challenging than general children's courses It is linked and integrated in many subjects. Organize a learning process that is more complex than normal courses Organize a variety of activities Should train children to be able to learn independently. to be responsible for seeking knowledge Focus on the development of all parts of the brain and emphasizing the development of morality and ethics. Children with excellent intelligence need to be developed differently from normal children. A specific course is required. must create a learning atmosphere provocative environment challenge children's abilities for children to develop their full potential and potential inherent in children for children to have morals and ethics emotional intelligence Have the intellectual ability to be a smart person, a good person and able to live in society happily

Keywords: 1.Gifted Child, 2.Talented Child, 3.Child prodigy

1.บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 22 หมวด 4 เรื่องของแนวทางการจัดการศึกษา ที่ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” จากสาระสำคัญดังกล่าว การจัดการศึกษาจึงให้ความสำคัญเกี่ยวกับ การพัฒนาศักยภาพ และความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนที่มีอยู่อย่างหลากหลาย ซึ่งหากเด็กได้รับการส่งเสริมศักยภาพที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน ก็สามารถพัฒนาความสามารถ ที่มีอยู่ได้เต็มศักยภาพ และเด็กแต่ละคน จะมีความสามารถ ความถนัด และวิธีการเรียนรู้มีความแตกต่างกัน แต่เป็นที่น่าเสียดายหาก คุณลักษณะความสามารถที่มีอยู่ในตัวเด็ก ไม่สามารถแสดงออกมาให้ผู้อื่นได้ทราบ หรือไม่มีใครเห็นความสามารถนั้น และส่งเสริมพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวเด็กให้เต็มตามศักยภาพที่มีอยู่ ศักยภาพที่มีอยู่นั้นก็จะค่อย ๆ ถดถอยไปอย่างน่าเสียดาย

เด็กปัญญาเลิศ (Gifted Child) เป็นเด็กประเภทหนึ่งที่อยู่ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มีศักยภาพ ความสามารถทางสติปัญญา และความถนัดเฉพาะทางอยู่ในระดับที่สูงกว่าเด็กอื่นในวัยเดียวกัน เด็กกลุ่มนี้มักมีความอยากรู้อยากเห็น มีพลังงานในตัวเองมาก นอกจากนี้เขาจะมีสมาธิดีมากในเรื่องที่สนใจ อาจค้นคว้าจนมีความรู้เกินวัย แต่ถ้าเรื่องไหนไม่อยู่ในความสนใจ ก็อาจไม่สนใจเลย

2.ลักษณะของเด็กปัญญาเลิศ

ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่สังเกตได้โดยทั่วไป ของเด็กปัญญาเลิศ ประกอบไปด้วย (คณาจารย์ ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา. 2562: 15-18)

1. มีทักษะในการใช้ประสาทรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ไวเป็นพิเศษ (Heightened Perceptual Skills) การใช้ประสาทรับรู้สิ่งต่างๆ ได้ไวเป็นพิเศษ ได้แก่ สามารถสัมผัสและมีปฏิกิริยาต่อสิ่งแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา (Acutely Aware and Responsive) ช่างสังเกตและมีประสาทไวตื่นตัวอยู่เสมอ (Observant and Highly Alert) การมีประสาทรับรู้เป็นพิเศษนี้ เป็นส่วนที่มองเห็นไม่ชัดเจนนัก ต้องคอยสังเกตอยู่เสมอ

2. มีความอยากรู้อยากเห็นอย่างแรงกล้า (Intense Curiosity) เด็กมักจะตั้งคำถามอยู่เสมอ และพยายามหาคำตอบให้ได้ เด็กที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อยู่ในระดับพิเศษมักจะหาคำตอบที่แตกต่างกว่าผู้อื่น

3. มีความสามารถในการแก้ปัญหาและมีความเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้ดี (Advanced Problem Solving Ability and Conceptualization) เด็กปัญญาเลิศสามารถแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนได้เกินกว่าวัย มีความคิดอย่างมีเหตุผล สามารถตั้งข้อสรุปและตั้งหลักเกณฑ์อย่างกว้าง ๆ มีความสามารถในการประยุกต์ความเข้าใจของตนมาใช้กับสถานการณ์ใหม่ๆ เด็กประเภทนี้จะสนใจศึกษาระบบสัญลักษณ์ที่เกี่ยวกับตัวเลข หรือภาษา หรือเรื่องราวเกี่ยวกับดนตรี นาฏศิลป์ จิตรกรรม เป็นต้น

4. มีแรงผลักดันและพากเพียร (Motivation and Perseverance) เด็กจะมีความรับผิดชอบในงานที่ตนเองเลือกทำ มีแรงผลักดันและทุ่มเทให้งานที่ทำเป็นอย่างมาก จนกว่าผลงานจะออกมา เป็นผลงานที่ดีเด่น โดยจะเห็นได้จากงานอดิเรกและการสะสมสิ่งของ

5. มีแรงผลักดันที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สมบูรณ์ ไม่มีที่ติ (A drive to Organize and Perfect) เด็กปัญญาเลิศมักจะเป็นเด็กที่มีความคิดริเริ่มอยู่เสมอ และมักจะตั้งเป้าหมายในงานที่ทำไว้สูงมาก มุ่งเน้นที่จะให้งานออกมาดีสมบูรณ์แบบไม่มีที่ติ

6. แสวงหาสิ่งที่ท้าทายความคิด (Search for Challenge) เด็กจะชอบงานที่มีความซับซ้อนต้องใช้ความคิด เหตุผล และเวลาเพื่อค้นหาคำตอบของคำถามที่ยากๆ เป็นการลับสมอง จะมีความสุขเมื่อสามารถหาคำตอบได้

7. มีความคิดที่กล้าเลิศ พิสดาร และมีอารมณ์ขัน (Originality and Hum our) ในการทำงานชิ้นหนึ่ง เด็กปัญญาเลิศจะมีความคิดสร้างสรรค์ โดยจะเห็นได้จากวิธีการทำงาน การใช้วัสดุอุปกรณ์ และการนำเสนอ งาน จะใช้รูปแบบที่แปลกไม่เหมือนใครแฝงไปด้วยอารมณ์ขัน ซึ่งวิธีการดังกล่าวอาจจะไม่มีใครเห็นด้วย แต่เด็กกลุ่มนี้มักจะไม่ค่อยสนใจเพราะมีความเชื่อมั่นในตัวเองสูงมาก เป็นคนกล้าคิดกล้าทำ

8. สนใจในรายละเอียดต่างๆ (Fondness for Elaboration) มีความคิดที่จะแต่งเติมเสริมแต่งอยู่เสมอ มีความคิดเห็นหลากหลายเสนออยู่เสมอ และมีความละเอียดถี่ถ้วนในรายละเอียดต่าง ๆ ไม่ว่างานนั้นจะมีขั้นตอนมากมายเพียงใด เด็กกลุ่มนี้จะให้ความสนใจในรายละเอียดทุกขั้นตอน แม้จะเป็นรายละเอียดเล็กน้อยๆ ที่คนอื่นไม่สนใจก็ตาม นอกจากนี้ จะมีแรงผลักดันในการศึกษาเรื่องหนึ่งเรื่องใดให้กระจ่างโดยไม่มีข้อสงสัยติดค้างอีก

9. มีความคิดและมีอิสระเสรีในการคิด (Resourcefulness and Independence) มีความคิดที่จะพึ่งตนเอง คิดและทำอะไรเองโดยไม่หวังพึ่งผู้อื่น มีอิสระเสรีในการคิดและการทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง

10. มีความเข้าใจในสิ่งที่ป็นรูปธรรม (Abstract) สิ่งที่เป็นรูปธรรมเข้าใจยาก จะไม่พ้นความสามารถของเด็กกลุ่มนี้ที่จะเข้าใจ รวมถึงการเล่นถ้อยคำทุกรูปแบบ คำผัน คำพวนต่าง ๆ เด็กปัญญาเลิศจะมีอารมณ์ขันและสนุกสนานกับการใช้คำเหล่านี้

11. มีความรู้สึกละเอียดอ่อนและมีความรู้สึกไวเป็นพิเศษ (Acute Sensitivity) เป็นเด็กที่มีความรู้สึกละเอียดอ่อน มีปฏิกิริยารุนแรงเกี่ยวกับปัญหาด้านจริยธรรมและสังคมมีความรู้สึกอ่อนไหวต่อความยุติธรรม

การเยาะเย้ย การถูกทอดทิ้ง การยอมรับ ทำให้เป็นคนที่เข้มงวดกับตนเอง ลักษณะดังกล่าวมีส่วนส่งเสริมให้เป็นที่นิยมชมชอบของเพื่อนฝูง โดยยกย่องให้เป็นหัวหน้า นับว่าเป็นลักษณะนิสัยที่มีส่วนมีทั้งคุณและโทษ จะมีความรู้สึกทุกข์ ขมขื่น เจ็บปวด สุข เบิกบาน ร่าเริง อย่างเกินสถานการณ์

12. ขอบวิพากษ์วิจารณ์ (Highly Critical) เด็กสามารถประเมินสิ่งต่างๆ ได้เพราะมองเห็นข้อดีข้อเสีย ซึ่งแสดงออกโดยการวิพากษ์วิจารณ์

13. ชอบความเป็นระเบียบเรียบร้อย (Liking for Structure) สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ และจัดให้เป็นหมวดหมู่อย่างมีระเบียบและเป็นระบบที่ดี

14. ความจำดี แม่นยำ และเรียนรู้เร็ว (Quick to Mastery and Recall) เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

15. มีความสามารถอย่างดีเยี่ยมในการจดจำข้อมูลต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และจำได้เป็นเวลานาน (Outstanding Capacity to Retain Information)

16. เป็นคนช่างสังเกต (Keen Power of Observation)

17. มีความสนใจอย่างกว้างขวาง (Wide Range of Interests)

18. สามารถอ่านหนังสือได้เร็วตั้งแต่เด็ก (Reads earlier) ทั้งยังอ่านได้

อย่างแตกฉาน

19. มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และมีจินตนาการสูง (Creativity and Highly Imagination)

20. ชอบซักถาม (Questioning Attitude) โดยต้องการคำตอบมากกว่าหนึ่งคำตอบ

21. ช่างเจรจา การคมคาย ใช้ศัพท์สูง มีความสามารถในการเขียนหรืออธิบายความคิดของตนได้อย่างดี (Articulate Self-Expression)

22. สามารถเรียนรู้วิชาการต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

23. ชอบคบเพื่อนฝูงที่มีอายุมากกว่า (Has older friends)

24. มีทักษะพิเศษด้านดนตรี ศิลปะ และการละคร (Exceptionally Talented)

25. มีความคล่องแคล่วว่องไว (Psycho-motor)

26. ใจร้อน เขียนหนังสือผิด ๆ ถูก ๆ มือเขียนไม่เร็วเท่าความคิด

27. มีความเป็นผู้นำ (Leadership)

ลักษณะพฤติกรรมดังกล่าวนี้ ชี้ให้เห็นถึงลักษณะ และความสามารถของเด็กปัญญาเลิศ ซึ่งเรนซูลลี (Renzulli: 1977) เจ้าของทฤษฎีสามห่วง กล่าวถึงองค์ประกอบของเด็กปัญญาเลิศ ไว้ว่า ต้องมี องค์ประกอบหลัก 3 ประการด้วยกัน คือ 1) ต้องมีความสามารถทางสติปัญญาที่ดี 2) ต้องมีความมุ่งมั่นหรือมานะสูง และ 3) ต้องมีความคิดสร้างสรรค์สูง ซึ่งหากขาดอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว จะไม่สามารถทำให้เกิดการพัฒนาความสามารถ และคุณลักษณะของความเป็นปัญญาเลิศได้ ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพประกอบต่อไปนี้

← เด็กปัญญาเลิศ

ภาพที่ 1 แสดงองค์ประกอบของเด็กปัญญาเลิศ

ที่มา: Renzulli. (1977). *The Renzulli Enrichment Triad Model*. หน้า 19.

สรุป สามารถสังเกตลักษณะของเด็กปัญญาเลิศได้จาก ความสามารถทางสติปัญญาที่โดดเด่นกว่าเด็กอื่น ๆ ในวัยเดียวกัน ความคิดสร้างสรรค์ที่มากมาย และความมุ่งมั่นในการกระทำต่าง ๆ ที่สูงกว่าผู้อื่น

3.การคัดแยกและวินิจฉัย

การคัดแยกและวินิจฉัยเด็กปัญญาเลิศ มี 3 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

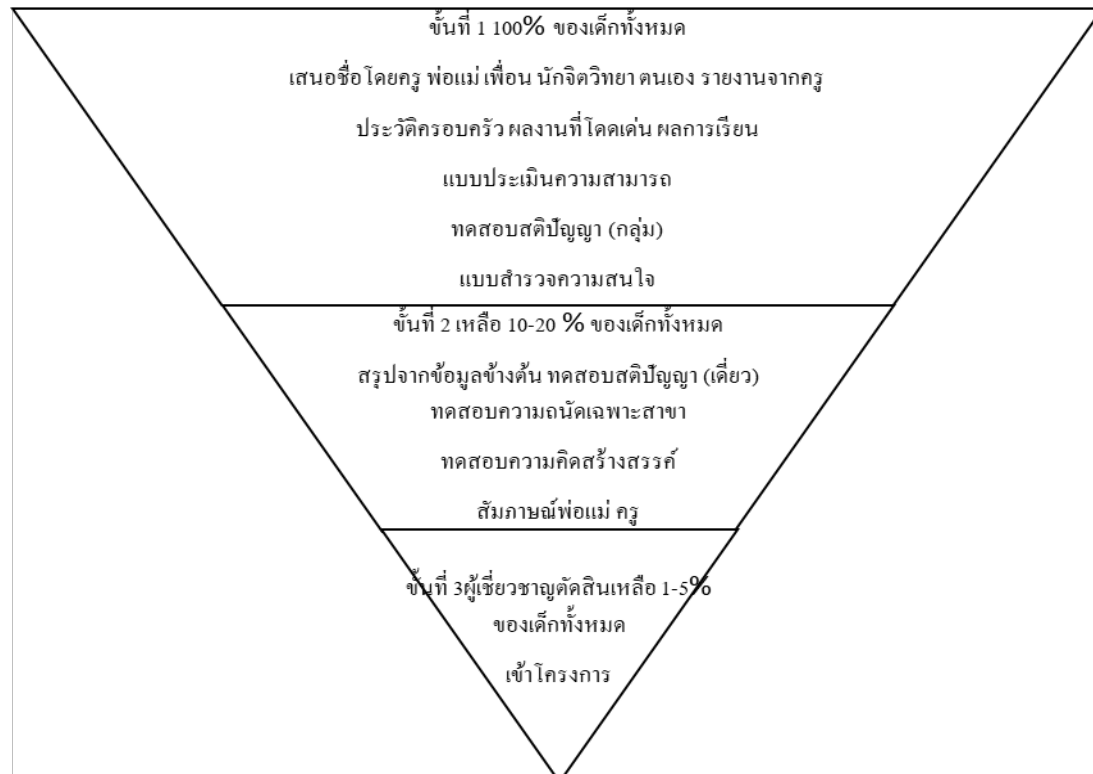
ขั้นที่ 1 เป็นขั้นเสนอชื่อ ในขั้นนี้เป็นการให้ผู้ใกล้ชิด และรู้จักเด็ก เป็นผู้เสนอชื่อ อาจจะเป็น ผู้ปกครอง ครู เพื่อน หรือตัวเด็กเอง ก็ได้ เป็นผู้ให้รายละเอียดโดยมีแบบตรวจสอบรายการ ระเบียบประวัติ หรือแบบสอบถามให้ตอบ ทั้งนี้เป็นการอาศัยการสังเกตของบุคคลดังกล่าวข้างต้น เป็นการสังเกต หรือ สอบถามง่าย ๆ ว่าใครมีลักษณะเด่น ลักษณะเก่ง เป็นต้น

ข้อมูลที่ได้ในขั้นนี้ จะเป็นข้อมูลนำไปเป็นข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก เพื่อประกอบการพิจารณาในตัวเด็ก ซึ่งในขั้นตอนนี้อาจใช้อาจใช้พิจารณาประกอบกับเครื่องมือในขั้นต่อ ๆ ไป

ขั้นที่ 2 เป็นขั้นการคัดแยกอย่างเป็นทางการ ใช้เกณฑ์การคัดแยกตามหลักวิชาการ โดยใช้เครื่องมือ ง่าย ๆ แต่ผู้ใช้ต้องมีความชำนาญ

ขั้นที่ 3 เป็นขั้นวินิจฉัย โดยใช้เครื่องมือที่เป็นทางการเพื่อทดสอบความสามารถด้านต่าง ๆ ของเด็ก อย่างละเอียดลึกซึ้งขึ้นกว่าสองวิธีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นการดำเนินการต่อจากสองวิธีข้างต้น เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบทดสอบสติปัญญารายบุคคล แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ แบบวัด ความถนัด แบบสำรวจความสนใจ เป็นต้น

ซึ่งคลาก (Clark. 1992)ได้เสนอวิธีการ และขั้นตอนการคัดแยกเด็กที่มี ความสามารถพิเศษไว้ 3 ขั้นตอน ดังภาพประกอบ ต่อไปนี้

ภาพที่ 2 รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ

ที่มา: อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. (2544). *รายงานการวิจัย* หน้า 38.

สรุป การคัดแยกและวินิจฉัยเด็กปัญญาเลิศ ประกอบไปด้วย การเสนอชื่อโดยครูและผู้ปกครอง เรียกว่าการคัดแยกอย่างไม่เป็นทางการ เมื่อได้ข้อมูลในขั้นนี้แล้วเข้าสู่การคัดแยกอย่างเป็นทางการ ตามหลักวิชาการ สุดท้ายเข้าสู่การวินิจฉัย โดยใช้เครื่องมือเพื่อทดสอบความสามารถด้านต่าง ๆ ของเด็กอย่างละเอียด เพื่อสู่การระบุชี้ชัดถึงศักยภาพของเด็กปัญญาเลิศ

4. หลักการจัดการเรียนรู้

หลักจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กสติปัญญาเลิศนั้น กล่าวว่าจะกระทำ ดังนี้

1. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้เด็กสติปัญญาเลิศได้พัฒนาศักยภาพของตนให้ถึงขีดสูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการตัดสินใจ การวางแผนการแสดงความสามารถ การให้เหตุผล การสร้างสรรค์ และการสื่อสารกับผู้อื่น
2. ให้โอกาสเด็กได้ใช้ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และจินตภาพในการแก้ปัญหา
3. จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อเด็กในการแสดงออกซึ่งความรับผิดชอบและความสามารถ ทั้งในด้านวิชาการ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ในอันที่จะทำให้เด็กปัญญาเลิศได้พัฒนาทักษะพิเศษของตน
4. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปของสหวิทยาการ การใช้สื่อผสมและความรู้ในหลายระดับ เพื่อให้เด็กเรียนรู้ตามความสามารถของตน
5. ให้โอกาสเด็กในการเพิ่มพูนประสบการณ์ของตน ทั้งในแนวกว้างและลึกตามความสนใจของเด็ก โดยเน้นความรับผิดชอบและอิสรภาพทางปัญญา

สรุป หลักสำคัญในการจัดการเรียนรู้ สำหรับเด็กปัญญาเลิศนั้น ควรดำเนินการให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศแต่ละคน ที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพอย่างเต็มศักยภาพ ทำให้เด็กเป็นเด็กที่มีคุณภาพ และทำประโยชน์ให้ประเทศชาติต่อไป

5. หลักสูตรการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ สำหรับเด็กปัญญาเลิศนั้น ใช้หลักสูตรปกติ เพียงแต่ปรับในสิ่งต่อไปนี้ (อุษณีย์ โพธิ์สุข: 2537)

1. ปรับเนื้อหาวิชาในวิชาแต่ละวิชา ให้ลึกซึ้งกว้างขวาง เป็นนามธรรม ซับซ้อน และหลากหลาย มากขึ้น ให้มีความคิดรวบยอดหลักในแต่ละเนื้อหาวิชา เปิดโอกาสให้ศึกษาเกี่ยวกับมนุษย์วิทยามากขึ้น เช่น ชีวประวัติ บุคคลสำคัญ เพื่อให้วิเคราะห์ปัญหา แนวทางการแก้ปัญหา ของผู้นำ ใช้วิธีการศึกษาแบบสืบสวนสอบสวน หรือวิธีการหาความรู้แบบวิทยาศาสตร์

2. ปรับกระบวนการเรียนการสอนในหลักสูตร การปรับกระบวนการเรียนการสอน เด็กปัญญาเลิศ ควรดำเนินการดังต่อไปนี้

- 2.1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาความคิดระดับสูง เพื่อให้ฝึกคิด นำความรู้ไปใช้พัฒนาสร้างสิ่งใหม่ ในการตั้งคำถาม หรือแบบฝึกหัด แบบปรายเปิด

- 2.2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมการค้นพบ ด้วยรูปแบบแนวคิดใหม่ ด้วยตนเอง ซึ่งจะส่งเสริมความมั่นใจในตนเอง และความสนใจสนใจ ให้กับเด็กมากขึ้น

2.3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมการใช้เหตุผล ด้วยการให้เด็ก สร้างงานจากการ ศึกษา และ หลักฐาน แล้วชี้แจงเหตุผล จากหลักฐานหรืองานที่ศึกษา

2.4 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เปิดโอกาสให้เด็กเลือกเรื่องที่สนใจในการศึกษา และให้เด็กได้ศึกษา ค้นคว้าอย่างอิสระ โดยครูให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะเบื้องต้น

2.5 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน แบบกลุ่มสัมพันธ์ และสถานการณ์จำลอง ช่วยเหลือเด็กได้พัฒนาตนเอง และพัฒนาทักษะทางสังคม

2.6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้วยวิธีสอนที่หลากหลาย และระยะเวลาที่เหมาะสม เนื่องจากเด็ก ปัญญาเลิศเป็นเด็กที่เรียนรู้ไว ครูต้องจัดเวลาในการเรียนการสอน และวิธีสอนให้เหมาะสม เพื่อมิให้เด็กเบื่อหน่ายการเรียน และเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวเพื่อน

3. ปรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การปรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของเด็กปัญญาเลิศควรปรับให้เด็ก ศึกษาปัญหาจริง ๆ ให้เด็กมีโอกาสเสนอผลงานต่อสาธารณชนจริง ๆ นำข้อมูลต่างๆ มาสร้าง และปรับปรุงใหม่ ไม่เพียงแต่เรียนรู้ และสรุปข้อมูล และควรให้สาธารณชน หรือเพื่อน ๆ ประเมินผลงานด้วย และฝึกให้เด็ก ประเมินผลงานของตนเองด้วย มิใช่ครูเป็นผู้ประเมินฝ่ายเดียว

4. ปรับสภาพแวดล้อมในการเรียน การปรับสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน สำหรับเด็กปัญญาเลิศ มี ทั้งการปรับสภาพแวดล้อม ทางกายภาพ และการปรับสภาพแวดล้อมทางด้านจิตใจ สภาพแวดล้อมการเรียน การสอนที่ดีสำหรับเด็กปัญญาเลิศ ควรมีลักษณะ ดังนี้

4.1 มีความคล่องตัวในการเคลื่อนไหว เพื่อให้เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้คล่องตัว ในการทำงานหรือหยิบ ใช้วัสดุอุปกรณ์การเรียนได้สะดวก เพิ่มศักยภาพในการทำงาน

4.2 มีสภาพแวดล้อมที่ยาก และซับซ้อน เช่นมีหนังสือที่ยากขึ้นกว่าระดับความสามารถ หรืองานที่ให้ทำ ยากขึ้นกว่าปกติ เป็นต้น

4.3 จักการเรียนการสอน แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กล่าวคือ การเรียนการสอนเน้นที่ตัวผู้เรียน และ ความสนใจของผู้เรียน โดยการเด็กเป็นผู้อภิปรายซักถาม ในเรียน

4.4 สร้างบรรยากาศความเป็นอิสระให้กับผู้เรียน โดยการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง แก้ปัญหาด้วย ตนเอง

4.5 ให้การยอมรับมากกว่าการตัดสิน กล่าวคือครูยอมรับความคิด เห็นอกเห็นใจ เข้าใจในความแตกต่าง อดทนรับฟังการอธิบาย ของเด็ก ไม่ด่วนตัดสิน ถูกผิด เร็วเกินไปโดยไม่ไตร่ตรองเหตุผล

สรุป หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ สำหรับเด็กปัญญาเลิศนั้น ใช้หลักสูตรปกติ เพียงแต่ปรับเนื้อหาวิชา ในวิชาแต่ละวิชา ให้ลึกซึ้งกว้างขวาง เป็นนามธรรมลึกซึ้ง ซับซ้อน และหลากหลาย ปรับกระบวนการเรียน การสอนในหลักสูตร ปรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และปรับสภาพแวดล้อมในการเรียน ให้ให้ ลึกซึ้ง กว้างขวาง ซับซ้อน และหลากหลาย เหมาะสมกับ ความสามารถ และศักยภาพของเด็กปัญญาเลิศ

6.วิธีการจัดการเรียนรู้

มีนักวิชาการและนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน ได้พยายามที่จะหารูปแบบสำหรับการ ส่งเสริมการศึกษา สำหรับเด็กปัญญาเลิศ หลากหลายวิธี แต่สามารถสรุปได้ ดังนี้ (อารี สันทรวี. 2540)

1. การจัดการเรียนรู้แบบรู้แจ้ง เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กเรียนรู้ ตามระดับ ความสามารถของเด็ก เป็นขั้นตอน โดยครูแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นขั้นย่อยๆ แล้วให้เด็กได้เรียนตามขั้นตอนที่ กำหนด โดยไม่มีการเร่งรัดเวลา ให้เด็กเรียน ตามความสามารถ จนกระทั่งเด็กเรียนด้วยตนเองครบหน่วยของ เนื้อหาที่ครูกำหนด การเรียนรู้แบบนี้เป็นทำให้เด็กเรียนได้ตามความสามารถ

2. การจัดหลักสูตรให้กะทัดรัด เป็นการปรับหลักสูตรให้เหมาะกับเด็กปัญญาเลิศโดยเน้นให้เด็กได้เรียนในเนื้อหาวิชาที่สำคัญ โดยตัดกิจกรรมการเรียนบางอย่างออกไป เมื่อเด็กมีทักษะแล้ว เช่น การทบทวนแบบฝึกหัด การทบทวนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นต้น แต่ครูจะต้องแน่ใจว่าเด็กมีพื้นฐานแล้ว จึงจะเรียนเนื้อหาวิชาที่ยากขึ้นได้

3. การคิดเชิงวิจารณ์ เป็นการสอนให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผลก่อนตัดสินใจและไม่ได้หลงเชื่อใครง่าย ๆ ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญคือ ประการแรกการตรวจสอบข้อมูล ว่าข้อมูลที่ได้รับมาถูกต้องหรือไม่เพียงใด ควรเลือกเชื่อข้อมูลประเภทใด เมื่อทราบแหล่งที่มาของข้อมูลแล้ว จะต้องพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือของข้อมูลว่า น่าเชื่อถือหรือไม่ พิจารณาถึงข้อดีข้อเสียก่อนตัดสินใจบางครั้งอาจมีการตั้งสมมติฐานไว้ในใจแล้วหาทางพิสูจน์ว่าเป็นจริงหรือไม่จึงจะทำการตัดสินใจได้ถูกต้อง

4. ศูนย์การเรียน เป็นการจัดมุมใดมุมหนึ่งในห้องเรียน หรือในโรงเรียนให้เป็นมุมหรือศูนย์ที่เน้นเนื้อหาวิชาใดวิชาหนึ่งตามเนื้อหาในหลักสูตร แล้วให้เด็กเข้าศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองตามศูนย์ที่ครูจัดไว้ เด็กบางคนอาจมีความสนใจในเนื้อหาที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ครูอาจจัดตั้งศูนย์พัฒนาความสนใจขึ้น เพื่อให้เด็กได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองก็ได้

5. การคิดระดับสูงเป็นการสอนให้เด็กเรียนรู้ตามแนวความคิดของนักการศึกษาชาวอเมริกันชื่อ Benjamine Bloom (1971) ซึ่งกล่าวว่า การสอนให้มีความรู้ และความเข้าใจในเนื้อหาวิชาเป็นการสอนให้มีความรู้ในระดับต่ำ ครูควรสอนให้เด็กนำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผลสิ่งที่เรียนได้ ไม่ดี มีประโยชน์ ไม่มีประโยชน์อย่างไร จึงจะถือว่าประสบผลสำเร็จ เพราะนั่นคือการสอนให้เด็กรู้จักการคิดในระดับสูง

6. การศึกษาด้วยตัวเอง เป็นการมอบหมายให้เด็กได้ศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งในแนวลึก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่เด็กให้ความสนใจอย่างมาก แต่ครูจะต้องคอยให้คำแนะนำเด็ก เมื่อได้ความรู้มาแล้วนักเรียนจะต้องจัดความรู้เป็นหมวดหมู่ แล้วนำเสนอในรูปแบบของรายงาน วิดีทัศน์ หรือนิทรรศการ ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถของนักเรียน

7. การฝึกงานกับผู้ชำนาญงาน เป็นการส่งเด็กปัญญาเลิศไปฝึกงานกับผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ เพื่อให้ผู้ชำนาญการนั้นถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่เด็กปัญญาเลิศ

8. การสอนเร่ง เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนเนื้อหาที่ยากขึ้น เกินกว่าที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

9. การสอนเสริม เป็นการสอนตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร แต่มีกิจกรรมที่กว้างขวางขึ้น เนื้อหาเดิมแต่กิจกรรมอาจมีมากขึ้น ทั้งแนวลึก และแนวสร้างสรรค์ ซึ่งอาจจัดเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตร หรือเป็นค่ายฤดูร้อนก็ได้

10. การข้ามชั้น เป็นการเลื่อนชั้นเรียนให้สูงขึ้น

11. การเข้าเรียนก่อนเกณฑ์ เป็นการส่งเด็กเข้าเรียนเมื่ออายุยังน้อย ตามปกติแล้วเด็กจะเข้าเรียนเมื่ออายุครบตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด

12. การเรียนตามความสามารถของตนเอง เป็นการให้เด็กปัญญาเลิศเรียนหนังสือด้วยตัวเองตามเนื้อหาที่กำหนด โดยครูจะนำเนื้อหาวิชามาแบ่งเป็นตอน ๆ หรือเป็นชุด ๆ แล้วให้เด็กเรียนด้วยตนเองเป็นชุด ๆ ตามความสามารถของเด็ก ไม่มีการกำหนดเวลา เด็กจะเรียนกี่ชุดหรือทุกชุดก็ได้

13. การเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยเมื่ออายุยังน้อย ตามปกติแล้วเด็กจะเข้าเรียนมหาวิทยาลัยเมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หากระเบียบการต่าง ๆ เปิดกว้าง กว้างนี้ เด็กเก่งอาจมีโอกาสเข้า

เรียนในระดับมหาวิทยาลัยเมื่ออายุยังน้อยก็ได้ หากเกณฑ์การเข้ามหาวิทยาลัยพิจารณาความสามารถทางวิชาการเป็นหลัก ไม่มีข้อจำกัดด้านอายุ เป็นต้น

14. การเรียนทางไปรษณีย์ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนด้วยตนเองทางไปรษณีย์ ซึ่งมหาวิทยาลัยบางแห่งจัดสอน อาจฟังคำบรรยายจากเทปเสียง หรือจากวีดิทัศน์ก็ได้ ซึ่งเด็กจะเรียนได้ช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับความสามารถและความสนใจของตน

15. การเรียนล่วงหน้า เป็นการอนุญาตให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าไปเลือกเรียนบางรายวิชาในระดับมหาวิทยาลัยได้ และเก็บสะสมหน่วยกิตไว้ เมื่อเด็กเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยจริง จะช่วยให้เด็กเรียนจบระดับมหาวิทยาลัยเร็วขึ้น

16. การแก้ปัญหา เป็นการฝึกให้เด็กแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะปัญหาในการเรียน หรือปัญหาในสังคมก็ได้ ครูอาจให้เด็กทำงานคนเดียวหรือทำงานเป็นกลุ่มก็ได้ เป็นการสอนให้เด็กรู้จักการวิเคราะห์ปัญหาว่าปัญหาเกิดมาจากอะไร มีที่มาอย่างไร

17. การจัดหลักสูตรฉบับย่อ เป็นการจัดหลักสูตรที่เข้มข้น เพื่อให้เด็กปัญญาเลิศได้เรียนภายในเวลาที่สั้นลง

18. การนับหน่วยกิตโดยการสอบ เป็นการสอบโดยที่เด็กไม่ต้องมาเรียน ให้เด็กเรียนด้วยตนเองที่บ้าน เมื่อสิ้นภาคเรียนให้เด็กเข้าสอบ หากเด็กสอบได้ เด็กก็ได้รับสิทธิในการสอบผ่านการเรียนวิชานั้น และเก็บสะสมหน่วยกิตไว้ เมื่อหน่วยกิตครบตามหลักสูตรก็ถือว่าสำเร็จการศึกษา

19. การทำสัญญา เป็นการทำสัญญากับเด็กในด้านการเรียน เป็นสัญญาที่มีการลงนามเป็นลายลักษณ์อักษร ภายในจะต้องมีจุดมุ่งหมายชัดเจน มีขอบข่ายเนื้อหาวิชาที่เด็กจะต้องรู้ภายในเวลาที่กำหนด และเด็กต้องนำเนื้อหาวิชามาเสนอครู เมื่อสัญญาสิ้นสุดลง

20. การสอนความคิดสร้างสรรค์ เป็นการสอนและส่งเสริมให้เด็กใช้ความคิด จินตนาการในการเรียนรู้ ให้มาก ควรตั้งคำถามให้เด็กตอบ ไม่ควรเป็นคำถามที่มีคำตอบเดียว แต่เป็นคำถามปลายเปิด ที่มีคำตอบมากมาย ให้อิสระแก่เด็ก ไม่ควรตำหนิหรือลงโทษเด็ก ควรมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาเสียก่อน จึงจะสามารถใช้วิธีประยุกต์และสร้างสรรค์เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการจัดการเรียนรู้แต่ละวิธี มีจุดเด่น จุดด้อย ที่ต่างกัน ในการนำไปใช้ควรพิจารณาความเหมาะสมจากสถานการณ์ และความสามารถของผู้เรียน ซึ่งอารี สัมหลวี ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการเลือก ไว้ดังนี้

1. มีความยืดหยุ่นในการนำไปใช้ กล่าวคือ เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ นั้น ๆ สามารถปรับใช้กับวิชาต่าง ๆ ได้มากน้อยเพียงไร สามารถปรับให้กับหลักสูตรแกนกลางได้หรือไม่ สามารถปรับใช้กับเด็กวัยใดได้บ้าง สามารถปรับเพื่อสนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคลได้มากน้อยเพียงใด

2. ความเหมาะสมกับสถานการณ์ กล่าวคือ เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน ห้องเรียน และความคาดหวังของ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง หรือไม่ มากน้อยเพียงไร

3. ความครอบคลุม กล่าวคือ เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่เลือกนั้น ครอบคลุมเนื้อหาวิชา วิธีสอน การวัดและประเมินผลการเรียน หรือไม่ ถ้าไม่ครอบคลุมยังขาดด้านใด จะสามารถเสริมหรือปรับปรุงได้หรือไม่

4. ความเที่ยงตรง กล่าวคือ เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่เลือกนั้น มีการพัฒนา มีผลการวิจัยรองรับ และมีการนำไปใช้กับเด็กปัญญาเลิศ แล้วเกิดผลมากน้อยเพียงไร

5. การปฏิบัติ กล่าวคือ เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่เลือกนั้น มีวัตถุประสงค์ เพียงพอที่จะนำมาใช้ผลิตหรือไม่ ค่าวัตถุประสงค์สูงเกินไปหรือไม่ การเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ ไปใช้ในสถานการณ์หรือวัฒนธรรม ที่เป็นอยู่จะทำได้ไหม

ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปัญญาเลิศเป็นเด็กนั้น มีหลากหลายวิธีประกอบด้วยหลากหลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นวิธี การจัดการเรียนรู้แบบรู้แจ้ง การจัดหลักสูตรให้กะทัดรัด การคิดเชิงวิจารณ์ การจัดศูนย์การเรียนรู้ การพัฒนาความคิดระดับสูง การศึกษาด้วยตัวเอง การฝึกงานกับผู้ชำนาญ การสอนเร่ง การสอนเสริม การข้ามชั้น การเข้าเรียนก่อนเกณฑ์ การเรียนตามความสามารถของตนเอง การเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยเมื่ออายุน้อย การเรียนทางไปรษณีย์ การเรียนล่วงหน้า การเรียนแบบแก้ปัญหา การจัดหลักสูตรฉบับย่อ การนับหน่วยกิตโดยการสอบ การทำสัญญากับเด็กในด้านการเรียน และการสอนความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสอดคล้องเหมาะสมกับเด็ก

7.วิจารณ์การข้อดี ข้อเสีย ของการเป็นเด็กปัญญาเลิศ

เด็กปัญญาเลิศจะอยู่ในชั้นเรียนด้วยความอยากรู้ที่มีมากมาย เด็กจะดื้อด้า และกระหายความรู้ ความคิด สติปัญญา ความสามารถในการประดิษฐ์คิดค้น ฉะนั้นครูอาจารย์ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาควรให้ความสนใจกับเด็กกลุ่มนี้อย่างยิ่ง เพื่อดึงศักยภาพที่มีอยู่ในตัวเด็กออกมาพัฒนาสังคม และประเทศชาติ แต่ปัญหาอย่างหนึ่งที่เรารู้จักเด็กกลุ่มนี้ได้ลำบาก คือ ความเข้าใจในตัวเด็ก และเครื่องในการวินิจฉัยคัดแยกเด็กที่เหมาะสม โดยพาเด็กไปทำการประเมินพัฒนาการ ทำแบบวัดความถนัดและตรวจวัดไอคิว จากนักจิตวิทยาหรือแพทย์และผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็ก เมื่อได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นเด็กปัญญาเลิศแล้ว ไม่ควรนิ่งเฉยว่าเป็นเด็กปัญญาเลิศ หรือว่าเด็กฉลาด ไม่ต้องช่วยเหลืออะไรแล้ว ในทางกลับกัน เด็กปัญญาเลิศจะมีปัญหาหลายอย่างตามมา เช่น ปัญหาทางอารมณ์ และปัญหาการเข้าสังคม เพราะมีความเป็นตัวของตัวเอง และเชื่อมั่นในตนเองสูง สนใจเฉพาะเรื่องที่ตนเองสนใจ เข้ากับเพื่อนวัยเดียวกันไม่ได้ และอาจมีปัญหาการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นตามมาด้วย ดังนั้นจึงต้องได้รับการสอนอย่างเข้าใจ เพื่อพัฒนาศักยภาพควบคู่ไปกับการเรียนรู้ทักษะด้านต่าง ๆ ของชีวิตเป็นสิ่งสำคัญด้วย

8.เอกสารอ้างอิง

คณาจารย์ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา. 2562. *การศึกษาพิเศษสำหรับครู*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อารี สัณหวี. 2540. *รูปแบบการเรียนการสอนเด็กปัญญาเลิศ*. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

อุษณีย์ โพธิสุข. 2537. *วิธีสอนเด็กปัญญาเลิศ*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์. 2544. *รายงานการวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ*. กรุงเทพมหานคร: รัตนพรชัย.

Benjamin, Bloom S., et al. (1971). *Hand book on Formative and Summative Evaluation of Student Learning*. New York: Mc Graw-Hill Book Company

Clark, Robert. (1992). *Human Resources Management: Framework and Practice* 2nd ed. Sydney: McGraw-Hill.

- Renzulli, J.S. (1977). *The Renzulli Enrichment Triad Model. A Guide for Developing Defensible Programs for The Gifted and Talented*. Wethessfield, Connecticut: Creativity Learning.
- Renzulli, J.S., Reis, S.M., and Smith L.H. (1981). *The Revolving Door Identification Model*. Mansfield Creative Learning Press.